కథా కౌముది

గ్రహణ విముక్తం

శాంతిశ్రీ బెనర్జీ

రోజూలాగానే కస్తూరికి ఆరు గంటలకల్లా మెలకువ వచ్చింది. లేచి కూర్చుని పక్కకి తిరిగి చూసింది. భర్త శివరామ్ గాఢ నిద్రలో ఉన్నాడు. నెమ్మదిగా పడకగదిలోంచి హాల్లోకి వచ్చి, హాలు తలుపు తీసుకుని వరండాలోకి వెళ్ళింది. కుర్చీలాక్కుని కూర్చొని చుట్టూ చూసింది. అప్పుడే వెలుగొచ్చేసింది. తోటలోని పక్షుల కిలకిలారావాలు తప్ప అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. కుర్చీలోకి చేరగిలబడి కళ్ళు మూసుకుంది. ఆలోచనలు ముసురుకున్నాయి. హఠాత్తుగా నిన్న జరిగిన సంఘటన ఆమె మనస్సులో మెదిలింది.

పనిమనిషి గౌరి పనిచేసి వెళ్ళింతర్వాత కొంచెం సేపు వంటింట్లో పని చూసుకుని భర్త దగ్గరికి వెళ్ళింది. ‘‘ఒకటి, రెండు స్పూన్లు కనబడటం లేదండి. మొన్న డబ్బా నిండా వున్న పంచదార సగానికి సగం తగ్గిపోయినట్లనిపిస్తోంది’’ అంది.

‘‘అదివరకు తోటలోని వంకాయలు ఎవరో కోసుకుని వెళ్ళారని ఫిర్యాదు చేశావుగా! గౌరి మీద కూడా ఈ మధ్య నీకు అసహనం, అనుమానం ఎక్కువయింది. నీకా మెయింటనెన్స్ డోసు తగ్గించొద్దని చెబితే డాక్టరు విన్నాడు కాదు. నీకు మళ్ళీ మనుష్యుల మీద అనుమానాలు ఎక్కువవుతున్నాయి’’ అని విసుక్కున్నాడు.

కస్తూరి మనస్సు చివుక్కుమంది. ఈ సంఘటనతో ముడిపడిన గతం కళ్ళముందు అద్దంలోలాగా కనపడింది.

★★★

ఆమె ఎం.ఎ. చేసింతర్వాత తల్లితండ్రులామెకి పెళ్ళి చెయ్యాలని తొందర పడసాగారు. ఆ సమయంలోనే విజయవాడలో బంధువుల యింటికి పెళ్ళికి వెళ్ళినపుడు శివరామ్ కస్తూరిని చూడటం జరిగింది. ఆమె అందం, ప్రవర్తన అతనికెంతో నచ్చాయి. తన తల్లికి చెప్పి కస్తూరి తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడటానికి ఒప్పించాడు. ఇంజనీరింగ్ చేసి మంచి కంపెనీలో ఉద్యోగం చేస్తున్న శివరామ్ సంబంధం రావడం కస్తూరి అదృష్టంగా భావించి, ఆమె తల్లిదండ్రులు వెంటనే ఒప్పుకున్నారు. కలుపుగోలుతనంతో, అందరితో సరదాగా మాట్లాడే శివరామ్ కస్తూరికి కూడా నచ్చాడు.

ఆర్నెల్లలోపే పెళ్ళి జరిగిపోయింది. హైదరాబాదులో కస్తూరి వైవాహిక జీవితం మొదలయింది. పెళ్ళయిన కొన్ని నెలలకే ఒక గవర్నమెంటు కో ఎడ్యుకేషన్ స్కూల్లో ఎకనామిక్స్ బోధించే ఉపాధ్యాయునిగా ఉద్యోగం వచ్చింది. రెండేళ్ళ తేడాతో పెద్దమ్మాయి పావని, చిన్నవాడు ప్రశాంత్ పుట్టారు. ముత్యాల్లాంటి పిల్లలు, తనేది కావాలంటే అది సమకూర్చే భర్త, కస్తూరి జీవితంలో లోటేమీలేదని, అదృష్టవంతురాలని, పెట్టిపుట్టిందని అందరూ అనుకునేవారు.

నిజం కస్తూరికే తెలుసు! వివాహం అయిన ఏడెనిమిదేళ్ళ వరకూ అత్తమామలతో కలసి వుండాల్సివచ్చింది. అత్తగారి ఆధిపత్యం, ఆరళ్ళు ఆమెకి భరించాల్సి వచ్చేది. కస్తూరి ఉద్యోగం చెయ్యడం అత్తగారికి ఇష్టం ఉండేదికాదు.

''పిల్లలను చూసుకుంటూ ఇంటి పట్టున ఉండొచ్చు కదా?'' అని నసపెట్టేది.

ఇంటి పనులు చాలావరకు కస్తూరే చెయ్యాల్సివచ్చేది. స్కూలు పనులు, పిల్లల సంరక్షణ, వంటపనులు – వీటన్నిటితో ఆమె సతమతమవుతూ వుండేది. అదృష్టవశాత్తూ మామగారు రిటైర్ అయింతర్వాత, అత్తమామలిద్దరూ నెల్లూరు దగ్గరున్న స్వగ్రామానికి వెళ్ళిపోయారు. అక్కడ వాళ్ళకి పెద్ద ఇల్లు, పొలాలు వున్నాయి. కస్తూరి ''అమ్మయ్య!'' అనుకుని ఊపిరి పీల్చుకుంది.

భర్త శివరామ్ ఆమె పట్ల ప్రేమగానే ఉంటాడు. తల్లిదండ్రులున్నంత వరకూ, వాళ్ళ భయం వలన ఇంటి విషయాలు అంతగా పట్టించుకోకపోయినా, వాళ్ళు వెళ్ళిపోయిన తర్వాత కస్తూరి పనిభారాన్ని తగ్గించడానికి వంటమనిషిని కూడా పెట్టాడు. పైపనులు చెయ్యడానికి పనిమనిషి ఉండనే ఉంది.

★ ★★

అలా కొన్ని సంవత్సరాలు గడచిపోయాయి. తన ముప్ఫై అయిదవ ఏట అంటే పదిహేను సంవత్సరాల క్రితం కస్తూరి జీవితంలో అపశృతి మ్రోగింది. ఆమెకి మానసికంగా జబ్బుచేసింది. సాధారణంగా అందరూ వాడే పదజాలంలో చెప్పాలంటే కస్తూరికి పిచ్చిపట్టింది. శివరామ్ సైకియాట్రిస్ట్ దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాడు. ఆయన ఎంతో పేరున్న డాక్టరు. చాలమంది ఆయన చేసిన చికిత్స వలన బాగయ్యారని వినికిడి. కిక్కిరిసిపోయిన రోగులని చూస్తేనే తెలిసిపోతుంది ఆయన ప్రాక్టీసు దివ్యంగా ఉందని!

రోగలక్షణాలను బట్టి 'పారనాయిడ్ స్కిజోఫ్రేనియా' అని తేల్చాడు డాక్టరు.

''ఈ జబ్బు లక్షణాలేమిటి?'' అడిగాడు శివరామ్.

'స్కిజోఫ్రేనియా' అనేది ఒకరకమైన మానసికరోగం. ఇది వచ్చిన రోగి వాస్తవానికి దూరమైనటువంటి, భ్రమలతో, మాయలతో కూడినటువంటి ఆలోచనలతో సతమతమవుతూ వుంటాడు. వాటినే ఇంగ్లీషులో హేల్యూసినేషన్స్ మరియు డెల్యూజన్స్ అంటారు. దైనందిన జీవితంపై వాటి ప్రభావం పడి రోగి అందరిలా మామూలుగా జీవించలేకపోతాడు. ఈ జబ్బుకి జీవిత పర్యంతమూ చికిత్స అవసరం అవుతుంది. ఈ రోగ లక్షణాలను వెంటనే కనుక్కుని చికిత్స ఆరంభిస్తే, రోగలక్షణాలని అరికట్టి రోగం క్లిష్టతరమవకుండా, ముదరకుండా చెయ్యవచ్చు. దీనివలన దీర్ఘచికిత్సకు నాందివేసి, రోగి

రోజువారి జీవితాన్ని సరైన విధంగా నడిచేటట్లు చెయ్యవచ్చు. ఈ జబ్బులో చాలా రకాలున్నాయి. సాధారణంగా ఎక్కువమందికి వచ్చే రోగాన్ని 'పారనాయిడ్ స్కిజోఫ్రేనియా' అంటారు. ఇందులో కూడా హేల్యూసినేషన్స్, డెల్యూజన్స్ రోగిని ఇబ్బంది పెడతాయి'' అన్నాడు డాక్టరు.

''అసలీ జబ్బు ఎందుకు వస్తుందంటారు?''

''దీని కారణాలను పరిశీలన, పరిశోధనల ద్వారా, కేస్ హిస్టరీల స్టడీ ద్వారా కనుక్కోవడానికి ప్రయత్నించారు. కొన్ని సూచనలు చేశారు. ఇది వంశపారంపర్యంగా రావచ్చు. మెదడులోని రసాయనాలైన (కెమికల్స్) డోపమైన్, గ్లూటమేట్ సమపాళ్ళలో లేకపోవడం వలన రావచ్చు. చుట్టూవున్న వాతావరణ ప్రభావం వలన కూడా ఇది వచ్చే అవకాశం ఉంది'' అన్నాడు డాక్టరు.

''కస్తూరి జబ్బు తగ్గడానికి ఎన్నిరోజులు పట్టవచ్చు?'' అని శివరామ్ ఆదుర్దాగా అడిగితే,

''చెప్పలేం! తిరిగి మామూలు మనిషవడానికి ఆమెకి చాలా టైము పట్టొచ్చు!'' అని మందులు రాసిచ్చాడు.

మందులు వాడటం మొదలయింది. కొన్ని రోజుల వరకూ అంతా బాగానే వున్నట్లనిపించింది కస్తూరికి. అదివరకు చుట్టూతావున్న మనుష్యులమీద, స్కూల్లో తన కొలీగ్స్ మీద, ఆఖరికి శివరామ్ మీద కూడా అనుమానాలు కలుగుతుండేవి. వాళ్ళంతా కలిసి ఆమెకి అపకారం చెయ్యాలని చూస్తున్నారని, శివరామ్ వాళ్ళతో అప్పుడప్పుడు చేతులు కలుపుతున్నాడని అనిపించేది. మధ్యరాత్రిలో చెమటలు పట్టి హఠాత్తుగా మెలకువ రావడం, తిరిగి చాలాసేపటివరకు నిద్రపట్టకపోవడం జరుగుతుండేది. చివరికి శివరామ్ డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకెడతానని అన్నప్పుడు డాక్టరు, శివరామ్ కలసి తనమీద కుట్ర చేస్తున్నారన్న అనుమానం కూడా కలిగింది. ఏమయితేనేం, మందులు వాడిన తర్వాత ఆ అనుమానాలన్నీ ఎవరో తుడిచేసినట్లు మాయమయ్యాయి. నిద్ర కూడా బాగానే పట్టడం మొదలయింది. స్కూలుకు మెడికల్ లీవు పెట్టుకుని ఇంట్లోనే ఉండసాగింది కస్తూరి.

కానీ కొన్ని రోజుల తర్వాత అసలు సమస్యలు ప్రారంభం అయ్యాయి. మనస్సంతా అయోమయంగా ఉండటం, ఆలోచించే శక్తి కోల్పోయినట్లు అనిపించడం, ఏ పనీ చెయ్యలేకపోవడం, పనిచెయ్యడానికి ముందే ఈ పని నేను చెయ్యలేను అన్న అధైర్యం ఏర్పడటం, టి.వి. చూడాలన్నా, పుస్తకాలు చదవాలన్నా ఆసక్తి లేకపోవడం, ఇతరులతో మాట్లాడాలని అనిపించకపోవడం జరుగుతూ ఉండేది. గంటల తరబడి ఒకేచోట నిరాశగా కూర్చుని ఉండటం, ఏమీ పట్టించుకోకపోవడం చేసేది. వంట చెయ్యడానికి వంటమనిషి, పనులు చెయ్యడానికి పనిమనుషులు ఉండటం వలన కస్తూరిలో కలిగిన ఈ మార్పులు ఇంట్లో పిల్లలకి, శివరామ్‌కి భరించలేనట్లుగా అనిపించక పోవడం ఒక విధంగా అదృష్టమే!

పిల్లలు స్కూల్‌కి వెళ్ళడం, ఇంటికి వచ్చింతర్వాత హోమ్‌వర్క్ చేసుకోవడం, ఆ తర్వాత ఆటలాడుకోవటంలో మునిగిపోయి తమలోకంలో తాముండేవారు. నెమ్మదిగా ఉంటూ, ఎప్పుడూ ఎక్కువగా మాట్లాడటం అలవాటు లేని కస్తూరి

ముభావం వాళ్ళని అంతగా కలత పెట్టలేదేమో? శివరామ్ కూడా చాలా వరకు కొన్ని లోటుపాట్లను కప్పిపుచ్చడంలో సఫలం అయ్యాడని చెప్పవచ్చు. చుట్టుపక్కలవారికి, బంధువులకీ, స్నేహితులకీ ఈ విషయం తెలియకుండ జాగ్రత్తపడ్డాడు. వాళ్ళ ఇళ్ళకి రాకపోకలు లేకుండా ఏవో కారణాలు చెప్పి తప్పించునేవాడు. కస్తూరి సెలవు పెట్టుకుని ఇంట్లో ఉండటానికి శారీరక అనారోగ్యం కారణమని చెప్పేవాడు. సమాజంలో పిచ్చివాళ్ళ పట్ల జనాలు చూపించే వింత ఆసక్తి, అవహేళన అతనికి తెలుసు.

మూడునెలలు గడిచాయి. కస్తూరిలో మార్పు కనపడలేదు. తనను బాధపెట్టే లక్షణాలు చెప్పి, వాటి నుంచి తనకి విముక్తి కలిగించమని డాక్టర్ని వేడుకుంది. డాక్టరు అర్థం చేసుకుని, డాక్టరు మందులు మార్చి చూద్దామని చెప్పి, కొత్తమందులిచ్చాడు. ఈ మందులతోనయినా తనలో మార్పు రావచ్చని కస్తూరి ఎంతో ఆశపడింది. ఆ ఆశ నిరాశయ్యింది. ఇంకా పైగా మందులు వాడిన వారం రోజుల తర్వాత నుంచీ ఆమె విపరీతంగా ప్రవర్తించడం మొదలెట్టింది. ఒకచోట పట్టుమని పదినిముషాలు కూర్చోలేకపోవడం, వెంటనే లేచి పచార్లు చెయ్యడం, రెస్ట్ లెస్‌గా ప్రవర్తించడం వంటి చేష్టలు చేసేది. శివరామ్‌కి ఏమి చెయ్యాలో తెలియలేదు. పిల్లలకి ఎలాగో సర్దిచెప్పాడు. కానీ ఎవరయినా ఇంటికి వచ్చినపుడు కస్తూరి వింత ప్రవర్తన వలన జబ్బు విషయం వాళ్ళకి తెలిసిపోతుందేమోనని మధన పడేవాడు.

అదివరకు చూసే డాక్టరు ఊళ్ళో లేకపోవడం వలన మరొక డాక్టరు దగ్గరకి తీసుకువెళ్ళక తప్పలేదు శివరామ్‌కి. డాక్టరుని చూడగానే ఆయన చేతులు పట్టుకుని, ''నేను భరించలేకపోతున్నాను. నాకు వెంటనే మందులిచ్చి కాపాడండి'' అని దీనంగా ప్రాధేయపడింది కస్తూరి.

ఆయన ఏమనుకున్నాడోగాని రెండుపేజీల మందులు వ్రాసిచ్చాడు. ఇంటికి వచ్చింతర్వాత

''దారిలో మందులు కొనలేదెందుకని?'' అడిగింది కస్తూరి.

నిజానికి శివరామ్‌కి ఆ కొత్త డాక్టరు మీద నమ్మకం కుదరలేదు. ''ఇన్ని మందులు వేసుకుంటే కస్తూరికేమయినా అయితే?'' అన్న ఆలోచన అతనిని బాధపెట్టింది.

''ఎలాగో ఈ వారం రోజులు ఓపిక పడితే రెగ్యులర్‌గా చూపించే డాక్టరుకి చూపించవచ్చు'' అన్న నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

''ఆ మెడికల్ షాపాయన ఆ కుర్ర డాక్టరుని తక్కువచేసి మాట్లాడాడు. అతనికి అనుభవం అంతగా లేదని, అదివరకు చూపించుకునే డాక్టరుకే చూపించుకోమన్నాడు'' అని అబద్ధం చెప్పి కస్తూరిని నమ్మించాడు.

వారం రోజుల తర్వాత రెగ్యులర్ డాక్టర్‌కు చూపించినపుడు, ఆయన విషయం తెలుసుకుని అదివరకు తనిచ్చిన మందుల డోసు తగ్గించారు. డోసు తగ్గించిన నాలుగు రోజులకే కస్తూరిలో మార్పు వచ్చింది. రెస్ట్ లెస్‌గా ఫీలవడంలాంటి

లక్షణాలు లేకుండా పోయాయి. కాని ఆలోచనాశక్తి కోల్పోవడం, ఏ పనీ చెయ్యలేకపోవడం లాంటి అదివరకటి లక్షణాలు మళ్ళీ వచ్చాయి.

''ఇక ఈ లక్షణాలు నన్ను విడిచిపెట్టవేమో?'' అని అనుకుని నిరాశపడే కస్తూరికి జీవితం నిరర్ధకం అనిపించసాగింది. ఎలా ప్రవేశించిందోగాని ఆమెలో ఒక ఆలోచన కలత పెట్టసాగింది. తనలో ఈ మార్పులు రావడానికి తను వాడే మందులే కారణం అన్న నిర్ణయానికి వచ్చేసింది. అందుకే ఒకరోజు కోపంతో డాక్టరు రాసిన ప్రిస్క్రిప్షన్స్ అన్నీ చించేసింది. మందులు వేసుకోవడం మానేసింది. శివరామ్ వెంటనే కస్తూరిని అతి కష్టం మీద ఒప్పించి డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాడు. ఆయన వెంటనే గ్రహించుకుని ''ఈమెకి ఇక వేసుకునే మందులు కాకుండ, వారానికి ఒక ఇంజక్షన్ చేయించండి'' అని చెప్పాడు.

అప్పటినుండి ఫామిలీ డాక్టరు దగ్గరికెళ్ళి ఇంజక్షన్ చేయించుకునేది కస్తూరి. ఇంజక్షన్ వలనో ఏమోగాని ఆరు నెలలకే కస్తూరిలో గణనీయమైన మార్పు వచ్చింది. దీనికితోడు దూరపు బంధువు, వరుసకు అక్క అయిన మాధురి సహకారం కూడా కారణం అయ్యుండవచ్చు. ఢిల్లీలో ఉద్యోగం చేసుకుంటున్న మాధురి ఫోన్ల ద్వారా, ఉత్తరాల ద్వారా కస్తూరికి ధైర్యాన్ని కలిగిస్తుండేది. ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో రోగికి ప్రశాంత వాతావరణం, ప్రేమ ఎంతో అవసరం అని శివరామ్‌కి పదేపదే చెప్పి అతను కస్తూరి పట్ల అనురాగంతో వ్యవహరించేటట్లు చేసింది. కస్తూరిని కూడా రోజూ పూజ చెయ్యమని, మెడిటేషన్ చెయ్యమని ప్రోత్సహించి ఆమె దినచర్యలో మార్పు వచ్చేలా చేసింది.

ఎలాగయితేనేం డాక్టరు అంచనాలకు భిన్నంగా సంవత్సరం లోపలే కస్తూరి కోలుకుంది. అప్పటి నుంచి డాక్టరు సలహా ప్రకారం మెయింటెనెన్స్ డోసు వేసుకుంటూ వస్తుంది. మూడునెలల తర్వాత స్కూలుకు వెళ్ళడం మొదలుపెట్టింది. పూర్వం లాగానే చురుకుగా, ఉత్సాహంగా ఉండటం, ఇంటిపనులు, స్కూలు పనులు చక్కగా నిర్వర్తించడం, పిల్లలకు, భర్తకు కావలసినవి సమకూర్చడం లాంటివి ఆత్మవిశ్వాసంతో చెయ్యసాగింది.

కానీ ఆమెకి కొన్ని విషయాలు అప్పుడప్పుడూ గుర్తుకువచ్చి మనస్సులో బాధ కలిగేది. మెడికల్ లీవు తర్వాత స్కూల్లో జాయిన్ అయినప్పుడు ఆమెని చూసి సైగలు చేసుకుని గుసగుసగా మాట్లాడుకునే కొలీగ్స్ ని చూసింది. అదివరకు ఆమెతో బాగానే ఉండే కొందరు స్నేహితులు ముభావంగా ఉండటం, అదివరకులా స్నేహంగా ఉండకపోవడం చేశారు.

ఇక అత్తగారు తన జబ్బు గురించి విన్నప్పుడు, ''ఏ మాత్రం తెలిసినా, ఇటువంటి సంబంధం నా కొడుక్కి చేసేదాన్ని కాదు. ఎవరో అన్నారు ఈ జబ్బు కుటుంబంలో ఎవరికైనా ఉంటే కూడా వస్తుందని. మా కోడలి కుటుంబ వివరాలు సరిగ్గా కనుక్కుని ఈ సంబంధం చెయ్యాల్సింది. ఇప్పుడిక చేసేదేముంది? చేతులు కాలినాక ఆకులు ముట్టుకుంటే ప్రయోజనమేముంది?'' అని మూతి విరిచేది.

★★★

మెయింటెనెన్స్ డోసు వేసుకుంటున్న దగ్గరి నుంచి అదివరకులా తరచుగా డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళకపోయినా నాలుగైదు నెలలకొకసారి చెకప్ కోసం వెళ్ళి వస్తున్నది. అవసరమైనప్పుడు డాక్టరు డోసు తగ్గించుకుంటూ వస్తున్నాడు. డోసు తగ్గించినప్పుడల్లా సరిగ్గా నిద్ర పట్టకపోవడం వంటి లక్షణాలు కనపడుతుంటాయి.

‘‘సరిగ్గా నిద్ర పట్టకపోవడం ఒక్కటేకాదు, నీకు నీ చుట్టూతా ఉన్న మనుష్యులతో గల సంబంధాల్లో కూడా పేచీ వస్తుంది’’ అని శివరామ్ అంటూ వుంటాడు.

★★★

ఇది కస్తూరి జీవితంలో గతంలో జరిగిన సంఘటనలు. వాటిని అప్పుడప్పుడూ గుర్తు చేసుకుని తలుచుకుంటూ వుంటుంది. ఇటీవల జరిగిన సంఘటనలు మనసులో మెదిలాయి. మళ్ళీ వాటిని గురించిన ఆలోచనలలో పడిపోయింది.

మూడునెలల క్రితం డాక్టరు డోసు తగ్గించాడు. అప్పటినుంచి శివరామ్ తనని జాగ్రత్తగా గమనిస్తున్నాడని కస్తూరికి అనిపించసాగింది. శివరామ్ స్వతహాగా మంచివాడే. కానీ ఏదన్నా సమస్య వచ్చినపుడు మాత్రం అది సమస్యే కాదన్నట్లు, కస్తూరి లేనిపోనిది ఊహించుకుంటున్నదన్నట్లు మాట్లాడతాడు. ప్రతిదాన్నీ కస్తూరి జబ్బుతోనూ, మెయింటెనన్స్ డోసుతోనూ లంకెవేసి, డోసు తగ్గించడం వల్ల ఆమె సరిపెట్టుకోలేక పోతున్నదనీ, అందుకే అలా ప్రవర్తిస్తున్నదని అంటాడు.

‘‘జీవితంలో మనుష్యులకి సమస్యలే రావా? వచ్చినపుడు వాటిని పరిష్కరించడానికి మార్గాలు వెతకాలిగానీ ఇదేమి వితండవాదం?’’ అనుకుంటుంది కస్తూరి.

ఒకరోజు పావని ‘‘అమ్మా! ఈ మధ్య నీకు గౌరి మీద, మాలి మీద అనుమానాలు ఎక్కువయ్యాయి. ఎందుకైనా మంచిది ఒకసారి డాక్టరుకు చూపించుకోరాదూ?’’ అంది.

పావని కూడా తననీమధ్య జాగ్రత్తగా గమనిస్తుందని అర్థం అయింది కస్తూరికి. ‘‘అసలీ సమస్యలన్నీ మెయింటెనన్స్ డోసు తగ్గించడం వలనే సమస్యలుగా అనిపిస్తున్నాయా? ఇవన్నీ నిజమైనవికావా?’’ అన్న అయోమయంలో పడిపోయింది.

కొన్నిరోజుల తర్వాత జరిగిన సంఘటనలు ఆమెకి ఊరట కలిగించాయి. చీకట్లో వంకాయలు కోసుకుని చాటుమాటుగా వెళ్ళే మాలి శివరామ్ కళ్ళబడ్డాడు. గౌరి పంచదార దొంగతనం చేస్తుండగా పావని రెడ్‌హాండెడ్‌గా పట్టుకుంది. ఈ విషయం గురించి కస్తూరి వాదించడం మొదలెడితే పావని, శివరామ్‌లు ఏదో సాకు చెప్పి తప్పించుకునేవారు.

కానీ ఈ సంఘటనల తర్వాత కస్తూరిలో అంతర్మథనం మొదలయింది. మానసిక రోగం నుంచి కోలుకున్నా చుట్టూవున్న మనుష్యులది మర్చిపోరన్న నిజం తెలుసుకుంది. ‘‘ఆ మచ్చని మోసుకుంటూ జీవితాంతం బతకవలసిందేనా?’’ అని తనకుతాను ప్రశ్నించుకుంటూ ఉంటుంది అప్పుడప్పుడూ.

★★★

సరిగ్గా ఆ టైములోనే ఢిల్లీ నుంచి అక్క మాధురి వచ్చింది. ఎన్నో ఏళ్ళ తర్వాత కలుసుకున్న వారిద్దరూ ఎడతెరపిగా కబుర్లు చెప్పుకున్నారు. సినిమాల కెళ్ళారు. షికార్లు, షాపింగులు చేశారు. ఆఖరికి మాధురిని తన స్కూలుకి తీసుకెళ్ళి అంతా చూపించి, ప్రిన్సిపల్‌కి, కొలీగ్స్ కి కూడా పరిచయం చేసింది కస్తూరి.

మరుసటిరోజు ఉదయం ఢిల్లీ వెడుతుందనగా సాయంత్రం ఇద్దరూ తోటలో కూర్చుని టీ తాగుతూ మళ్ళీ ఎప్పుడు కలవాలో ప్లాను వేసుకుంటున్నారు. హఠాత్తుగా కస్తూరి ఏదో ఆలోచనలో పడ్డట్టు మౌనం వహించింది. అది గ్రహించి మాధురి

''ఏదైనా చెప్పాలనుకుంటున్నావా? నా దగ్గర దాపరికం ఏముందీ? చెప్పు'' అంది ఆప్యాయంగా.

"అక్కా! నేను మానసిక అనారోగ్యంతో బాధపడుతున్నప్పుడు నువ్వు చేసిన సహాయం, నాలో కలిగించిన ఆత్మస్థైర్యం నా జీవితంలో మర్చిపోలేను. కానీ ఈ మధ్య నాలో కలిగిన కొత్త కొత్త ఆలోచనలూ, భావాలూ నీకు చెప్పాలనుకుంటూనే చెప్పలేకపోయాను. ఇప్పుడు చెబుతా విను'' అని తనకు మెయింటెనెన్స్ డోసు తగ్గించిన దగ్గర నుంచి జరిగిన సంఘటనలు ఏకరువు పెట్టింది. చివరికి తనలో తాను మాట్లాడుకుంటున్నట్లుగా,

''నా జీవితంలో గ్రహణం పట్టుకుంది. ఏమయితేనేం ఆ గ్రహణం తొలగిపోయి నేను నిలదొక్కుకున్నాను. స్కూల్లో మంచి ఉపాధ్యాయినిగా పేరు తెచ్చుకున్నాను. స్టేట్‌లెవెల్లో బెస్ట్ టీచర్ అవార్డు కూడా అందుకున్నాను. పిల్లలిద్దరూ మంచి వుద్యోగాల్లో స్థిరపడ్డారు. భర్త ఆఫీస్‌లో టాప్ పొజిషన్‌లో ఉన్నాడు. ఈ విజయాలన్నింటి వెనుక నేను చేసిన కృషి ఎంతో ఉంది'' అని ఆగి మాధురి వంక సాలోచనగా చూసి మళ్ళీ మాట్లాడటం మొదలెట్టింది.

''ఇక మానసిక రోగాలు కూడా శారీరక రోగాల్లాంటివే! వాటికి మంచి మందులున్నాయి. ఆధునిక పరిశోధనల వలన, పరిశీలన వలన, ఎన్నో క్లిష్టమైన కేసులు కూడా నయమవుతున్నాయి. కొత్త కొత్త మందులు కనుక్కుంటున్నారు. ఎందరో తిరిగి మామూలుగా జీవించగలుగుతున్నారు. అందుకే మానసిక రోగుల విషయంలో సమాజంలో మార్పురావాలి. గ్రహణ విముక్తుడైన సూర్యుడికి స్వాగతం చెప్పినట్లే మానసిక రోగుల్ని సమాజం అంగీకరించాలి. వారి జీవితాల్లో ఆ స్టిగ్మా జోడించి ఆత్మనూన్యతకు గురిచేసే పరిస్థితులు మారాలి. ఉదాహరణకి నా పట్ల అత్తగారి నిరసన, కొలీగ్స్, స్నేహితుల నిరాదరణ, కుటుంబ సభ్యులు వ్యవహరించే తీరు... ఇలాంటివి''.

మాధురి చెల్లెలి భుజం తడుతూ ''నిన్ను చూస్తే నాకెంతో గర్వంగా ఉంది. స్కూల్లో నువ్వు 'టీ' తీసుకురావటానికి బయటికి వెళ్ళినపుడు మీ ప్రిన్సిపల్‌గారు నిన్నెంతో మెచ్చుకున్నారు. విద్యార్థులకు నువ్వు బోధించే విధానం, కొత్త కొత్త ప్రాజెక్టులు వాళ్ళతో చేయిస్తూ సబ్జెక్టు మీద మరింత ఆసక్తి కలిగించడంలో నీకున్న నైపుణ్యం ప్రశంసనీయం అన్నారు. ఇంకో ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే ఒకప్పుడు నువ్వు మానసిక రోగంతో బాధపడ్డావని ఎవరూ ఊహించలేరు. ఎంతో చక్కగా కోలుకుని, అందరిలాగే జీవించగలుగుతున్నావు. అంతేకాదు ఎన్నో విజయాలను నీ సొంత చేసుకున్నావు.

మానసిక రోగులకు నీ జీవితం ఒక ప్రేరణ! ఇలాగే ఆత్మవిశ్వాసంతో నువ్వు ముందుకు సాగిపోవాలని మనసారా కోరుకుంటున్నాను'' అంది.

మాధురి చేతిని ప్రేమగా తన ఒడిలోకి లాక్కుని ''థాంక్యూ అక్కా!'' అంది కస్తూరి సంతోషంతో తలమునకలవుతూ!

COMMENTS